

ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО ЗЕМЕДЕЛИЕ

УТВЪРДИЛ:

Съгласно Заповед № РД-01-945 / 11.09.2026 г.

Радостина Димитрова

Директор на ПГ по земеделие, Търговище

УЧИЛИЩНА ПРОГРАМА ПО ГРАЖДАНСКО, ЗДРАВНО, ЕКОЛОГИЧНО И ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ за 2026-2027 учебна година

Настоящата училищна програма е разработена на основание

чл.15, ал.4 от Наредба №13 от 21.09.2016 г.

за гражданското, здравното, екологичното и
интеркултурното образование

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Настоящата програма определя политиката на ПГ по земеделие при обучението по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование.

- В ПГ по земеделие обучението по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование се реализира в процеса на придобиване на всички видове училищна подготовка.
- В настоящата програма се определят начините и формите за обучение и възпитание по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование в ПГЗ.
- Програмата е съобразена с реализацията на основните цели, залегнали в стратегията за развитие на ПГЗ.
- Настоящата програма се прилага и по отношение на реализацията на дейностите, свързани със заместването от учители – неспециалисти.

1.ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРОГРАМАТА

1. програмата гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното

гр. Търговище, ул. Цар Симеон № 27 ; GSM 0878 657 314
e-mail: info-2500605@edu.mon.bg, <http://www.daskalo.com/pgzemedelietyg/>

образование се разглеждат като взаимосвързан интердисциплинарен комплекс, насочен към придобиване на социални, граждански и интеркултурни компетентности и на компетентности, свързани със здравето и поддържането на устойчива околна среда.

2. Гражданското образование е насочено към формиране на гражданско съзнание и граждански добродетели и е свързано със знания за устройството на демократичното общество, за правата и задълженията на гражданина и с умения и готовност за отговорно гражданско поведение.

3. Здравното образование е насочено към развитие на умения за създаване или поддържане на здравословен стил и условия на живот и за доброволното адаптиране към поведение, благоприятстващо здравето.

4. Екологичното образование е насочено към формиране на екологична култура, екологично съзнание и екологично поведение в тяхната взаимна връзка с оглед познаване на екологичните закони, защита, подобряване, управление и разумно използване на природните ресурси, както и опазване на природната среда и на екологичното равновесие.

5. Интеркултурното образование е насочено към усвояване на знания за различни измерения на културните идентичности и за основни характеристики на интеркултурните отношения, формиращо позитивно отношение към разнообразието във всички области на човешкия живот, както и умения и нагласи за конструктивни взаимодействия в мултикултурна среда.

III. ОСНОВНИ ЦЕЛИ НА ГРАЖДАНСКОТО, ЗДРАВНОТО, ЕКОЛОГИЧНОТО И ИНТЕРКУЛТУРНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

1. В ПГ по земеделие, гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се осъществява интегрирано в обучението по образователните направления.

2. В училищното образование гражданското, и интеркултурното образование се осъществяват:

- в часа на класа, включително и чрез ученическото самоуправление;
- в заниманията по интереси в рамките на целодневната организация на
- учебния ден;
- в рамките на дейностите по обща подкрепа за личностно развитие по реда
- и при условията на държавния образователен стандарт за приобщаващото
- образование;
- при заместване на преподавател от учител-неспециалист по учебния предмет;
- „Занимания по интереси“ по чл. 20 от Наредба за приобщаващото образование;

IV. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ГРАЖДАНСКОТО, ЗДРАВНОТО, ЕКОЛОГИЧНОТО И ИНТЕРКУЛТУРНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

1. В ЧАСА НА КЛАСА

1.1. Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в Часа на класа се осъществяват чрез занимания, дейности и проекти в следните тематични области:

- Патриотичното възпитание и изграждането на националното самочувствие; толерантността и интеркултурния диалог
- Финансовата и правната грамотност, в т.ч. избор на първо работно място
- Военно обучение и защита на родината
- Безопасността и движението по пътищата
- Защитата на населението при бедствия и аварии и оказване на първа помощ
- Превенция на насилието, справяне с гнева и агресията и мирно решаване на конфликти
- Превенция на тероризма и поведение при терористична заплаха, киберзащита;
- Кариерно ориентиране
- Превенция и противодействие на корупцията
- Електронно управление и медийна грамотност

1.2. Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в часа на класа се осъществяват и чрез дейности за последователно развитие на класа като общност и за ученическо самоуправление на ниво паралелка, клас и училище.

1.3. За организацията и съдържанието на часа на класа класният ръководител разработва годишен план в срокове и по ред, определени в правилника за дейността на училището, и при съобразяване с разпределението на тематичните области, определени в Наредбата. При разработването на годишния план МО на класните ръководители задължително проучват мнението и интересите на учениците от паралелката.

1.4. Обучението по отделните тематични области може да се осъществява от гост - лектори от съответните компетентни институции, от неправителствени организации или от общественици в присъствието на класния ръководител.

2. В ЗАНИМАНИЯ ПО ИНТЕРЕСИ В ГРУПИТЕ ЗА ЦЕЛОДНЕВНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА УЧЕБНИЯ ДЕН ЧРЕЗ:

- наблюдение и оценка на поведенческите ситуации по време на заниманията по интереси;
- провеждане на беседи и разговори с учениците по възникнали затруднения,

- споделяне на проблеми и възникнали конфликт;
- спазване на здравно-хигиенни
- норми и изисквания от учениците;
- грижа за опазване здравето и живота на учениците;
- дидактически игри - образователни и развиващи;
- народни традиции, обичаи и празници;
- безопасност на движението по пътищата;
- патриотично възпитание и изграждане на националното самочувствие;
- приложни дейности за изготвяне на подходяща украса за празниците;

3.В „ЗАНИМАНИЯ ПО ИНТЕРЕСИ” ПО ЧЛ. 20 И ЧЛ. 21 ОТ НАРЕДБА ЗА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ

3.1. Основна цел на клубовете е чрез заниманията по интереси да се подкрепя развитието на ключовите компетентности на учениците в областта на математиката, информатиката, природните науки, технологиите и спорта.

3.2. Специфични цели:

- развитие на потенциала за учене, творческия и спортния потенциал на учениците;
- приобщаване на учениците чрез формиране на общности по интереси;
- превръщане на училището в по-привлекателно място за развитие и изяви;
- включване на общността и родителите/близките на учениците в извънкласните дейности по интереси;

Развитие на допълнителни знания, умения и компетентности у учениците, свързани с подкрепа за развитие на способностите им, извън тези които са включени в задължителната училищна подготовка.

- Осмисляне на свободното време на учениците чрез насочването им към дейности за
- развитие на индивидуалните им способности и интереси.
- Създаване на перспектива в училищата чрез извънучебна дейност всеки участник да
- придобие увереност в собствените си сили, да формира и реализира собствени
- стратегии за успех и мотивация за учене.
- Създаване на условия за развитие на социалната принадлежност, засилване на

- културната и националната идентичност и повишаване на етническата толерантност мултикултурната интеграция.

4. ЧРЕЗ ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ПОЛИТИКИ ЗА ПОДКРЕПА НА ГРАЖДАНСКОТО ОБРАЗОВАНИЕ В ПГ ПО ЗЕМЕДЕЛИЕ

4.1. Определянето на училищни ритуали, свързани с:

- откриването и закриването на учебната година;
- официалното раздаване на удостоверения за завършен клас,

удостоверения за завършен първи гимназиален етап, дипломи за средно образование, удостоверения за завършен втори гимназиален етап, свидетелства за професионална квалификация

- награждаване на отличили се ученици и учители;
- честването на националния празник, на официалните празници, на дните на

национални герои и будители, на празника на патрона на училището;

4.2. Възпитаването в трайни навици за отдаване на почит и израз на националното самосъзнание чрез:

- изслушване на националния химн в тържествени за държавата и училището

моменти;

- поставяне на националния флаг на фасадата на училището;

4.3. Интегрална част от институционалните политики, насочени към гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование, е подкрепата за мултикултурната среда.

5. ЧРЕЗ ДЕЙНОСТИ ПРИ ЗАМЕСТВАНЕ ОТ УЧИТЕЛИ-НЕСПЕЦИАЛИСТИ

5.1. Основни цели:

- да помогне на учителите - неспециалисти да обучат учениците на жизнено важни и социални умения за сметка на безцелното и неосмислено прекарване на времето си в „свободните“ часове;
- да ангажира „свободното“ време на учениците по време на училищната им заетост по жизненоважни за тях въпроси, които в една или друга степен не се разглеждат по същество от учебните програми по учебните предмети от учебния план;
- да предизвика интереса на обучаваните и да спомогне за тяхната социална ангажираност към проблемите на обществото като цяло и в личен план;

- разглежданата проблематика да „прибере“ учениците в училище и в този смисъл да гарантира както живота и здравето им, така и да повиши авторитета и отговорността на училището като обществено значима институция;

5.2. Основни задачи:

- учениците да участват пряко в дискусии, форуми и дебати по обществено значими и социални въпроси;
- да се изградят у тях нагласи за грижливо отношение към продуктите на човешкия труд;
- да се доразвият поредицата от личностни качества като:
 - ✓ умения за общуване при решаване на социални проблеми в бита;
 - ✓ умения, осигуряващи предприемчивост, прецизност и дисциплинираност;
 - ✓ умения за вземане на решения;
 - ✓ умения за отстояване на безопасно поведение и поемане на отговорност;
- да се формира достатъчна за етапа на образование организационна, икономическа, здравна, естетическа и екологична култура.

6. УЧЕНИЧЕСКО САМОУПРАВЛЕНИЕ И ПРЕДСТАВИТЕЛСТВО

6.1. В политиката на училището е залегнала подкрепата на инициативността и участието на учениците чрез подходящи за възрастта им включващи демократични практики, като:

- участие в различни форми на ученическо самоуправление и представителство;
- организиране на доброволчески дейности във и извън училище;
- организиране на училищни кампании, подкрепящи здравето, толерантността, социалната чувствителност, правата на човека, опазването на околната среда и пр.;
- организиране на училищни празници и събития съобразно календара на световните, международните, европейските, националните, общинските, местните, професионалните и културните дати и празници;
- развиване на младежкото лидерство;
- участие в клубове и неформални групи по интереси;
- реализиране на форми на посредничество, решаване на конфликти, превенция на агресията;
- проучване на мненията, нагласите и очакванията на учениците относно процеса и съдържанието на училищното образование и предложения по училищния живот.

- 6.2. Формите на ученическо самоуправление и представителство се определят според правото за участие, избора на председател, мандатността, числеността, основните функции са регламентирани в Приложение № 6 към чл. 17, ал. 2 от Наредбата за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование.

ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ

- Всеки преподавател има право на избор на тема от учебната програма. При избора се има предвид възрастта на учениците и най-вече техния интерес към определена проблематика. За да няма дублиране на теми, при усвояване на определена тема учителят отразява това в дневника на паралелката. При наличие на проявен интерес от страна на учениците по определена тема, се допуска разискване в рамките на следващ „свободен“ час, от следващ заместник. Това повторение също се отразява в учебната програма за съответния клас.
- Основна форма на работа - дискусия. Други форми - казуси, анкети, изследвания, сборки, ситуационни игри, тематични презентации, лекции от други специалисти, есета, портфолиа.
- Основен принцип на работа - активност и дискуссионност, които позволяват активно участие на учениците, възможности за изразяване на собствени ценности, нагласи, гледни точки.
- Учебната програма не предполага записване на учебен план и вписване на цифрови оценки. Оценката за участието на учениците е само качествена. Значимите резултати и нетрадиционните решения се публикуват на сайта на училището.

Приложение № 1

Примерни теми според тематичните области, съгласно Приложение № 5 към чл. 11, ал. 3 (Изм. и доп. - ДВ, бр. 80 от 2018 г., в сила от 28.09.2018 г.) РАМКОВИ ИЗИСКВАНИЯ ПРИ ОРГАНИЗИРАНЕ НА ЧАСА НА КЛАСА

№	Тематични области	Теми	Минимален брой часове по тематични
1.	Патриотично възпитание и изграждане на националното самочувствие	Национални и официални празници: „Ден на народните будители“ „Трети март“ „Ден на българската просвета и култура и на славянската писменост“ Официални празници на РБ: „Коледа“ „Великден“	VIII – XII клас – 4 ч.

2.	Толерантност и интеркултурен диалог	„Общуване между два свята – моя и на другия“ – VIII кл. „Междучелностни отношения и интеркултурна принадлежност“ – IX кл. „Търпението като добродетел“ – X кл. „Аз или другият...или НИЕ?“ – XI кл. „От толерантност към достоинство“ – XII кл.	VIII клас - 1 ч IX клас - 1 ч X клас - 1ч XI клас - 1ч XII клас - 1ч
3.	Финансова и правна грамотност, вкл. „Моето първо работно място“	„ Нужди и желания“ „ Приходи и разходи в семейството“ „ Местни и държавни данъци“ Правата на човека: • Гражданско право • Трудово право • Търговско право „Конституция на Република България“ „Права и задължения на гражданите“ „ Международни институции в защита на човешките права“ „Права в България и ЕС“	VIII клас - 2ч IX клас - 2ч X клас - 2ч XI клас - 2ч. XII клас - 12ч.
4.	Военно обучение и защита на родината	X клас - 1. Задължения на гражданите на РБългария по отбраната на страната. 2. Същност и съдържание на гражданско военните отношения. 3. Оказване помощ на населението от въоръжените сили при кризи от военен характер. 4. Действия за оцеляване при актове, извършвани от терористични, екстремистки и престъпни групи и военни действия, както и при откриване на не взривен и боеприпаси. 5. Защита на критичната инфраструктура и участие на въоръжените сили в спасителни и	IX кл. - 5ч. X кл. - 5ч.

		евакуационни действия. <u>X клас</u> - 1 Въоръжени сили на РБ- история и настояще; 2. Мисии и задачи на въоръжените сили на РБ; Участие в операции и мисии извън територията на страната. 3. Същност, цели и задачи на резерва на въоръжените сили на РБ. 4. Въоръжение и екипировка на военнослужащите във видовете въоръжени сили. 5. Приемане на служба във въоръжените сили и резерва.	
5.	Безопасност и движение по пътищата	Темите по БДП, съгласно заложения брой учебни часове в Наредба № 13 за ГЗЕИО и действащите учебните програми, са представени в Приложение № 2 към настоящата програма.	VIII – X клас – 4 ч. XI – XII клас – 1 ч.
6.	Защита на населението при бедствия, аварии, и катастрофи; оказване на първа помощ	Проиграване на плана за евакуация IX клас 1. Опасни строителни вещества и материали; 2. Опасни полимерни вещества и материали. 3. Поведение при спасяване в различни критични ситуации; 4. Първа помощ при слънчев и топлинен удар; 5. Правила за поведение и действие на учениците при бедствия, аварии катастрофи. X клас 1. Защита от продуктите на горене;	X клас – 5 ч. XI – XII клас – 3 ч.

		2. Опасни вещества и материали, 3. Поведение при спасяване в различни критични ситуации; 4. Първа помощ при загуба на съзнание; 5. Правила за поведение и действие на учениците при бедствия, аварии катастрофи. XI клас 1. Пожарна опасност на автомобили и мерки за безопасност; 2. Поведение при спасяване в различни критични ситуации 3. Правила за поведение и действие на учениците при бедствия, аварии катастрофи. XII клас 1. Индивидуални и колективни средства за защита - употреба и поведение при пожар в обществена сграда; 2. Загуба на съзнание, клинична и биологична смърт /признаци, разпознаване и поведение/; 3. Правила за поведение и действие на учениците при бедствия, аварии и катастрофи.	
7.	Превенция на насилието, справяне с гнева и с агресията; мирно решаване на конфликти	„Разпознаване на емоциите“ „Техники за овладяване на емоциите“ „Вербално и невербално общуване“ „Справяне с агресията“ „Превенция на насилието в училище“ „Мирно решаване на конфликти“	VIII-XII клас - 2ч

8.	Превенция на тероризма и поведение при терористична заплаха; киберзащита	„Поведение при терористична заплаха“ „Антитерористични органи“ „Безопасно сърфиране в интернет (киберзащита)“	VIII-XII клас - 2ч
9.	Кариерно ориентиране	„Моето професионално Аз“ - X клас	X клас - 1 ч.
10.	Превенции и противодействие на корупцията	„Разпознаване на корупцията“ „Противодействие на корупцията“ „Антикорупционни органи“	VIII-XII клас - 2 ч.
11.	Електронно управление и медийна грамотност	„Онлайн тормоз“ – IX клас „Как да уча ефективно в интернет“ – X клас „Интернет и общуване“ – XI клас „Психично здраве и интернет“ – XI клас „Виртуална реалност и виртуален „Аз-образ“ – XI клас „Електронното обучение и Аз“ – XI клас	IX –X клас 1 ч. XI клас - 4 ч.

Приложение № 2

Годишно разпределение на темите по Безопасност на движението по класове за учебната 2026-2027

- VIII клас: 1. Движение извън населено място през деня. Ж.П прелези. Маневри на пътя.
2. Движение извън населено място през нощта и при различна видимост.
3. - ППС и МПС. - Системи за пасивна и активна безопасност.
4. Основни правила на движението през отделните части на денонощието в извън населените места.
- IX клас: 1. Структура на пътя. Видове маркировка.
2. Групи пътни знаци
3. Скорост на движение на МПС (автомобил, мотоциклет, моторедвел, велосипед (вкл. ел. скутери, ховърбордове).
4. Действия на водача, според средствата за регулиране на движението.
- X клас: 1. Транспортна култура и дисциплина на пешеходците и водачите.
2. Категоризация на МПС. Правоспособност на водачите.

гр. Търговище, ул. Цар Симеон № 27 ; GSM 0878 657 314
e-mail: info-2500605@edu.mon.bg, <http://www.daskalo.com/pgzemedeliety/>

3. Административни наказания за нарушителите
4. Влияние на алкохола, наркотиците и други упойващи вещества при управление на МПС.
- XI клас:

Особени правила за някои участници в движението. Пътнотранспортни произшествия.

XII клас: Решава казуси за:

- поведението на зрелостниците, на отношенията на водачите на МПС и на органите за контрол на движението по пътищата в периода на абитуренските балове;
- спазване на правилата за движение по пътищата, абстрахирайки се от влиянието на връстниците си и от другите участници в движението по пътищата;
- рисковете от злополука на пътя и на възможностите за приемане на рискове;
- скоростта на движение на МПС и влиянието ѝ върху спирачния път, спазване на дистанцията;

Приложение № 3

Теми по гражданско образование, преподавани от заместващи учители,
неспециалисти

VIII клас

1. Нашето училище и взаимоотношенията в него
2. 20 ноември - Ден на правата на детето
3. Международен ден на жената
4. Празникът на светите братя Кирил и Методий
5. Приятелството или как да ни харесват другите
6. Какво е психично здраве и защо е важно
7. Предпазване от вирусни заболявания / разработена от медицинското лице /
8. За и против диетите. Здравословно хранене
9. Дрогата и нейното влияние върху юношеския организъм
10. Безопасен ли е Интернет?

IX клас

гр. Търговище, ул. Цар Симеон № 27 ; GSM 0878 657 314
e-mail: info-2500605@edu.mon.bg, <http://www.daskalo.com/pgzemedelietg/>

1. Съединението
2. Ден на народните будители
3. Човекът срещу природата (15 май, Световен ден на климата)
4. Техники за овладяване на емоциите
5. Първа помощ (тема изготвена от специалист)
6. Екология и здраве
7. Закаляването-извор на устойчивост
8. Училището като демократична общност
9. „Мъжки“ и „женски“ професии
10. Моето участие в училищния живот

Х клас

1. Раждането на съвременната българска държава (6.09.1885 г., 22.09.1906 г.)
2. Ако Левски беше жив... (18.02.)
3. Ден на Ботев и загиналите за свободата на България (2 юни)
4. Световен ден на околната среда (5 юни)
5. Защо е хубаво да казваме това, което чувстваме
6. Поведение при пожар, наводнение, земетресение (тема изготвена от специалист)
7. Стресът и как да се предпазим от него
8. Кибертероризъм (тема изготвена от специалист)
9. Здравословен стил на живот
10. „Сенчестата“ страна на политиката:корупция, властолюбие, арогантност

XI клас

1. Независимостта на България
2. Българската Екзархия (27.02. 1870 г.)
3. Априлското въстание
4. Екопрозорец, (22 април, Международен ден на земята)
5. И момчетата могат да плачат
6. Европейски съюз. Институции на Европейски съюз

7. Как да бъдем добре информирани граждани (Информираност и невежество)
8. Идеалният родител
9. Агресията около нас
10. Индивид, личност, различност и идентичност

XII клас

1. Освобождението на България (3 март)
2. Конституцията – основен закон на нашата държава (16.04. Търновската конституция)
3. Урок по благодарност
4. Гражданска отговорност
5. Аз и другите: толерантност, добронамереност, егоизъм и суета
6. Глобализация и идентичност или как да бъдем себе си в свят без граници
7. Моето първо работно място
8. Закон, гражданско неподчинение и граждански произвол
9. Съхранена природа и човешки прогрес
10. Културни различия, толерантност и конструктивни взаимодействия